Gemeente Amsterdam

Datum van vaststelling: xx.xx.xxx
Opdrachtgever:
Directie:

Bijlage 4.
Participatie eindverslag verordening lokaal eigendom bij grootschalige elektriciteitsopwek

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

Introductie **4**

Wat wilden we bereiken? **5**

Wat hebben we georganiseerd en wat zijn de opbrengsten? **7**

1. Interviews met een aantal betrokkenen 7
   Algemene conclusies 7
2. Straatgesprekken 8
   Werkvorm 8
   Locaties 8
   Algemene conclusies 9
1. Vragenlijst 9
   Algemene conclusies 10
2. Werkatelier 10
   Werkvorm 11
   Algemene conclusies 11

Inhoudelijke conclusies van het gehele participatietraject **12**

Wat heeft het proces opgeleverd? 12

Hoe is het proces verlopen en hoe kijken we hierop terug? **15**

Inwoners 15
Werkatelier en interviews 15
Conclusie 15

Vooruitblik **17**

Wat zijn de vervolgstappen? 17
Wat kunnen Amsterdammers verwachten? 17
Hoe worden betrokkenen verder geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de verordening? ..17

In beeld **18**

Bijlagen **19**

Bijlage 1: Opbrengsten uit de interviews met betrokkenen **20**

Bijlage 2: Praatplaten straatgesprekken **22**

Bijlage 3: Script straatgesprekken **24**

Bijlage 4: Opbrengsten uit de straatgesprekken **27**

Bijlage 5: Vragenlijst 30
Introductie 30
Vragen over lokaal eigendom 30

Bijlage 6: Opbrengsten uit de vragenlijst 33
Respondenten 33
Opbrengsten vragen over lokaal eigendom bij zonne-energie 33
Opbrengsten uit het open veld 36

Bijlage 7: Werkbladen werkatelier 37

Bijlage 8: Opbrengsten uit het werkatelier 40
Werkblad nabijheid 40
Werkblad inspanningsverplichting 40
Werkblad uitvoerbaarheid 41

Introductie

Voor u ligt het eindverslag van het participatieproces voor de verordening (regels) over lokaal eigendom bij grote projecten voor het opwekken van energie. Het kunnen meedoen met grootschalige energieopwek (in dit geval gaat het om elektriciteitsopwek) wordt ook wel financiële participatie genoemd. Lokaal (mede-)eigendom is een vorm van financiële participatie. Het gaat in dit verslag om lokaal eigendom bij grootschalige zon- en windprojecten.

In dit eindverslag leggen we uit welke stappen er zijn gezet om bewoners, ondernemers, (organisaties ondersteunend aan) energiegemeenschappen, initiatiefnemers en producenten te betrekken bij de invulling van de concept-verordening over lokaal eigendom.

Het participatieplan is in oktober 2025 bestuurlijk goedgekeurd. De verordening wordt naar verwachting in maart 2026 ter visie gelegd. Tijdens deze terinzagelegging kan iedereen dit participatieverslag en de concept-verordening bekijken. Door middel van het indienen van een zienswijze kan iedereen zijn reactie of mening geven. Na de periode van terinzagelegging en het verwerken van de zienswijzen, wordt de verordening door de raad vastgesteld begin juli 2026. Het participatieplan is hier te vinden.

Wat wilden we bereiken?

Het doel van het participatieproces was om de resultaten te gebruiken om de verordening over lokaal eigendom beter te laten aansluiten bij de behoeften van de partijen die met de verordening te maken kunnen krijgen. Gemeente Amsterdam heeft in de voorgestelde concept-verordening opgenomen dat de producent zijn best moet doen om ernaar te streven dat 50 procent van het project in handen is van de lokale omgeving, of als dat niet gelukt is, welke andere vorm van financiële deelname toegepast is. De producent moet laten zien op welke manier hij zich heeft ingespannen om dit streven te behalen. Dat noemen we de motiverings,- en inspanningsverplichting.

Van september 2025 tot en met januari 2026 zijn er gesprekken gevoerd met bewoners, ondernemers, (organisaties ondersteunend aan) energiegemeenschappen, producenten en initiatiefnemers in Amsterdam en Weesp. Deze groepen kunnen te maken krijgen met de verordening. Deze gesprekken hadden als doel om antwoorden te vinden op vragen als:

- Wat vinden we 'lokaal' bij lokaal eigendom?
- Wie telt er mee als 'lokaal' om te voldoen aan de 50 procent lokaal eigendom?
- Vanaf welke grootte of hoeveelheid opgewekte energie van een windturbine of zonneveld moet de inspanning voor lokaal eigendom verplicht worden?
- Welke informatie moet de producent geven om te laten zien dat zij hun best hebben gedaan om te voldoen aan de regels voor lokaal eigendom? Wat is een goed moment om dit (uiterlijk) aan te leveren?
- Hoe kunnen de regels over lokaal eigendom werkbaar(der) worden zodat producenten en initiatiefnemers goed kunnen bijdragen aan het behalen van 50 procent lokaal eigendom?

Tijdens het participatieproces maakten we onderscheid tussen drie doelgroepen.

- <u>(Organisaties die ondersteuning bieden aan) energiegemeenschappen:</u>
  energiegemeenschappen zijn formele samenwerkingen tussen inwoners, mogelijk met ondernemingen en de lokale overheid. Er zijn ook koepels, netwerken of andere organisaties die energiegemeenschappen ondersteunen op verschillende manieren. Deze organisaties en de energiegemeenschappen zelf, konden tijdens het participatietraject advies geven door hun ideeën en wensen te delen op alle vragen van participatietraject.
  We spraken deze doelgroep tijdens het werkatelier. Tijdens het werkatelier werd de verordening op een viertal onderwerpen uitgediept met verschillende stakeholders. Ook hebben we interviews gehouden met koepelorganisatie APEC en netwerkorganisatie Oranje Energie, dit zijn koepelorganisaties voor energiegemeenschappen.
- <u>Bewoners en ondernemers:</u> bewoners en ondernemers kunnen in de buurt wonen of werken van een project voor duurzame opwek van elektriciteit. We wilden tijdens het participatieproces weten hoe bewoners en ondernemers uit de gemeente Amsterdam denken over lokaal eigendom en wat zij eerlijk vinden als het gaat over lokaal eigendom. We spraken hierover met deze doelgroep tijdens de straatgesprekken, waarin zij konden reageren. Bewoners en ondernemers konden ook de online vragenlijst invullen.
- <u>Producenten en initiatiefnemers:</u> dit zijn partijen die een zon- of windproject willen starten. Dit kunnen (grote) commerciële partijen zijn, coöperaties, energiegemeenschappen of kleine lokale initiatiefnemers. Zij konden tijdens het participatietraject advies geven door hun ideeën en

wensen te delen op alle vragen van participatietraject. We spraken deze doelgroep tijdens het werkatelier. Ook hebben we interviews gehouden met Port of Amsterdam en Rijksvastgoedbedrijf.

Deze doelgroepen konden invloed uitoefenen door het geven van advies (energiegemeenschappen, producenten en initiatiefnemers) en door te reageren (bewoners en ondernemers). De gemeente Amsterdam weegt de opbrengsten en maakt daarbij een afweging wat wordt overgenomen en wat niet.

Wat hebben we georganiseerd en wat zijn de opbrengsten?

Het participatietraject bestond uit 4 activiteiten, uitgevoerd tussen september 2025 en januari 2026. Na deze opsomming staan de activiteiten en de opbrengsten uitgebreid beschreven.

1. Interviews met betrokkenen: tussen september en november 2025 vonden er vier digitale interviews plaats met betrokkenen. Dit waren APEC, Oranje Energie, Port of Amsterdam en het Rijksvastgoedbedrijf. Het doel van de gesprekken was om een beter beeld te krijgen van energiegemeenschappen, producenten en initiatiefnemers en hoe zij aankeken tegen de verordening lokaal eigendom. Deze interviews gaven context en perspectieven van verschillende stakeholders, die zijn meegenomen als input voor het werkatelier.
2. Straatgesprekken: op dinsdag 21 en woensdag 22 oktober 2025 vonden er straatgesprekken plaats in zes stadsdelen. De gesprekken gingen over wat bewoners en ondernemers lokaal vinden bij lokaal eigendom. In totaal zijn er 111 mensen gesproken. Straatgesprekken zijn laagdrempelig: de gemeente gaat naar de mensen toe. De gesprekken vonden plaats in de gebieden waar kans op plaatsing van windturbines of zonnevelden groter is. De gesprekken konden gevoerd worden in het Nederlands en Engels.
3. Stadsbrede vragenlijst: tussen 15 oktober en 13 november 2025 stond er een vragenlijst online over de verordening lokaal eigendom. De vragenlijst is in totaal 31 keer ingevuld. De vragenlijst werd in het Nederlands en het Engels aangeboden.
4. Werkatelier: op 14 januari 2026 vond het werkatelier voor (organisaties die ondersteuning bieden aan) energiegemeenschappen, producenten en initiatiefnemers plaatst. Er waren in totaal 13 deelnemers aanwezig. In het participatieplan stond beschreven dat het participatietraject werd afgesloten met twee bijeenkomsten: één voor energiegemeenschappen en één voor producenten en initiatiefnemers. Dit hebben we, na het houden van de interviews aangepast naar één langer werkatelier, omdat het waardevoller leek de verschillende doelgroepen samen te brengen om samen het gesprek aan te gaan.

1. Interviews met een aantal betrokkenen

Er vonden vier digitale interviews plaats. Zo hebben we een beter beeld gekregen van hoe de verschillende betrokkenen denken over de verordening lokaal eigendom en waar zij tegenaan lopen. De gesprekken zijn gevoerd met APEC, Oranje Energie, Port of Amsterdam en Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Deze input werd meegenomen in het opzetten van het werkatelier, en kan gebruikt worden voor het aanscherpen van de verordening. De opbrengsten van deze interviews zijn te lezen in bijlage 1, op pagina 12 & 13.

Algemene conclusies

- De gesprekken met de stakeholders gaven inzicht in hoe de vier stakeholders – ten tijde van de interviews – aankeken tegen de verordening lokaal eigendom. Sommige gesprekken vonden in september en begin oktober plaats, toen de concept-verordening nog niet op voorhand gedeeld kon worden.
- De gesproken stakeholders stonden overwegend positief tegenover de verordening en de kaders die deze kan geven, maar benadrukten dat er voldoende ruimte voor maatwerk moet zijn. Bij APEC en Oranje Energie zat dit vooral in dat ‘lokaal’ per project kan verschillen. Oranje Energie

gaf aan dat dit in het geval van een zonne-project bijvoorbeeld met een ‘postcoderoos’ geregeld kan worden. Port of Amsterdam onderstreepte dit met een gebiedsspecifieke betekenis: in het havengebied betekent ‘lokaal’ bedrijven in de omgeving, geen inwoners.
- Port of Amsterdam en RvO vroegen om realisme en niet te veel drempels om daadwerkelijk zon- en windprojecten te kunnen realiseren. Ook de APEC wilde voorkomen dat het voor kleinere producenten (veelal energiegemeenschappen) veel tijd in beslag neemt om te voldoen aan allerlei regels.
- Het begrip lokaal eigendom moet volgens de APEC en de Port of Amsterdam voldoende ruimte bieden aan de producent en tegelijkertijd kaderstellend zijn.
- APEC en Oranje Energie benadrukten het stevig positioneren van energiegemeenschappen en hun rol om de lokale omgeving te bereiken. Daarbij werd aangegeven dat de verordening geen onnodige, extra regels en moeilijkheden met zich mee moeten brengen voor energiegemeenschappen.

2. Straatgesprekken

Op dinsdag 21 en woensdag 22 oktober 2025 ging een aantal medewerkers van de gemeente Amsterdam en participatiebureau EMMA de straat op om input op te halen wat Amsterdammers en Weespers lokaal vinden bij lokaal eigendom. Straatgesprekken zijn laagdrempelige, informele gesprekken die worden gevoerd met inwoners op openbare plekken. De gemeente komt dus actief naar inwoners toe om inzicht te krijgen in hun meningen, ideeën en zorgen. Hiervoor is bij de opzet van het participatieplan gekozen omdat inwoners en ondernemers ook te maken kunnen krijgen met de verordening lokaal eigendom.

Werkvorm

De straatgesprekken zijn gevoerd aan de hand van praatplaten. Praatplaten worden vaak ingezet bij straatgesprekken als gespreksstarters, om het onderwerp toe te lichten en om opties visueel te maken. Op een van de praatplaten stond visueel uitgelegd wat lokaal eigendom is. Op de andere platen stond de vraag wat mensen lokaal vinden bij een zonne- of windenergieproject, met daarbij verschillende cirkels die de afstand tot een zon- of windproject weergeven. Deze platen zijn toegevoegd in de bijlage van dit participatieverslag (zie bijlage 2, figuur 3 t/m 5, pagina 13 & 14). Daarnaast was er een praatplaat met daarop de kaart van Amsterdam en Weesp. Mensen plakten stickers die laten zien waar zij ongeveer wonen (bijlage 2, figuur 6, pagina 14).

In totaal werden er gesprekken gevoerd met 111 mensen. Per dag werden er drie locaties bezocht. Per locaties waren we tussen de 2 à 2,5 uur aanwezig voor gesprekken.

Locaties

Voor de locaties werd er gekozen voor centrale plekken, zoals winkelcentra en markten. Hier komen veel mensen, ook uit de omliggende wijken. De gesprekken vonden plaats in zes van de acht stadsdelen en stadsgebied Weesp.

De straatgesprekken zijn gevoerd tijdens de herfstvakantie. De verwachting was dat er tijdens de vakantie meer mensen op straat zijn dan tijdens gewone doordeweekse dagen. Er werden vooral naar wijken bezocht waar de kans op toeristen kleiner is dan in het centrum, De Jordaan of De Pijp. Uiteindelijk hebben we uit deze stadsdelen ook mensen gesproken omdat die op dat moment

buiten hun stadsdeel waren. Bij de voorgestelde locaties is daarnaast ook rekening gehouden met de aangewezen zoekgebieden voor duurzame opwek door zon en wind.

Dag 1 - dinsdag 21 oktober
- Markt Weesp (Weesp)
- Amsterdamse Poort (Zuidoost)
- Winkelcentrum Oostpoort (Oost)

Dag 2 - woensdag 22 oktober
- Winkelcentrum Boven t Y (Noord)
- Plein '40-'45 (Nieuw-West)
- Winkelcentrum Gelderlandplein (Zuid)

In de bijlage is het script toegevoegd dat is gebruikt tijdens de straatgesprekken (bijlage 3, pagina 15 & 16). Dit gaf houvast, maar de reactie en input van bewoners of ondernemers was leidend in het gesprek. Ook de opbrengsten van de gesprekken zijn terug te lezen in de bijlage (bijlage 4, pagina 17 & 18).

Algemene conclusies
- Achteraf gezien kan de conclusie getrokken worden dit participatiemiddel de input die we hebben opgehaald van te lage kwaliteit is. Dit kwam voornamelijk door de combinatie van moeilijkheid van het onderwerp waarmee we de straat op zijn gegaan en het informele karakter van straatgesprekken, met beperkte tijd en aandacht.
- Om de straatgesprekken zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij inwoners hadden we ervoor gekozen om de vraagstelling te versimpelen. Hierdoor kwam de vraag 'Wat vindt u lokaal bij lokaal eigendom als het gaat over projecten met zonne-energie of windenergie?' centraal te staan. Achteraf gezien had deze vraag specifieker geformuleerd moeten worden, net zoals bij het werkatelier. Namelijk: 'Wie telt er mee om te voldoen aan 50% lokaal eigendom?' Deze vraag was echter nog steeds complex en daardoor ook niet geschikt voor straatgesprekken.
- De opbrengsten van de straatgesprekken staan in bijlage 4. We zien in alle stadsdelen dat de impact van zon- en windprojecten een grote rol speelt in de beantwoording van de vraag over die mee mag doen: hoe groter de impact, vooral bij windenergie, hoe sterker de wens dat de directe omgeving (meer) profiteert. Bij zonne-energie, dat als minder belastend wordt ervaren, is men vaker voor een bredere definitie van lokaal. Rechtvaardigheid, communicatie, draagvlak en inclusiviteit werden vaak genoemd.
- Net als naar voren kwam uit de interviews met APEC en Oranje Energie vonden inwoners het ook project- en contextafhankelijk wie precies 'lokaal' is bij lokaal eigendom.

1. Vragenlijst

Van 15 oktober tot 13 november konden inwoners en ondernemers uit Amsterdam en Weesp een digitale vragenlijst invullen. De vragenlijst (bijlage 5, pagina 19 & 20) werd gecommuniceerd door de gemeente Amsterdam via een aantal kanalen. Via de Meedoenpagina van het participatietraject, in de nieuwsbrief van gemeente Amsterdam duurzaam020 en via betaalde advertenties op de sociale mediakanalen van duurzaam020. De vragen konden in het Nederlands en Engels worden ingevuld. Een digitale vragenlijst is een laagdrempelige manier om een breed publiek te bereiken. Door een vragenlijst krijgt een grote groep mensen de mogelijkheid om laagdrempelig hun mening te geven. Vragenlijsten worden vaker ingevuld door mensen die al 'iets' met het onderwerp hebben, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de straatgesprekken.

De vragenlijst bestond uit 13 vragen. Dezelfde vragen vormden de basis voor het script tijdens de straatgesprekken. Deze vragen zijn onder te verdelen in vragen over lokaal eigendom bij zonne- en windprojecten en demografische vragen. In de vragenlijst werd gevraagd naar welke partijen er mee mogen doen (doelgroepen) en wat lokaal gevonden wordt bij lokaal eigendom (nabijheid tot een zon- of windproject). Antwoorden konden toegelicht worden in een open veld. De opbrengsten van de vragenlijst staan in bijlage 6, pagina 21 t/m 24. De antwoorden zijn weergegeven in grafieken.

Algemene conclusies

- De vragenlijst is in totaal 32 keer ingevuld. Dit is een lage score, maar verklaarbaar gezien de gekozen kanalen voor verspreiding van de vragenlijst.
- Bij zowel zon- als windprojecten benoemden de respondenten bewoners als voornaamste partij die mee mogen doen met een energieproject, beiden gevolgd door kleine ondernemers en maatschappelijke voorzieningen.
- Bij de vraag wat 'lokaal' is zien we dezelfde verschillen tussen zon- en windprojecten als tijdens de straatgesprekken: Bij zonprojecten kozen de meeste respondenten voor iedereen in Amsterdam, gevolgd door alleen partijen die impact ervaren. Bij windprojecten kozen de meeste respondenten voor alleen partijen die impact ervaren en alleen partijen uit de buurt/wijk. Dit laat zien dat hoe groter de impact, hoe sterker de wens dat de directe omgeving (meer) profiteert. Bij zonne-energie, dat als minder belastend wordt ervaren, is men vaker voor een bredere definitie van lokaal.

2. Werkatelier

Tijdens het werkatelier werd de ruimte gegeven aan producenten, initiatiefnemers en (organisaties die ondersteuning bieden aan) energiegemeenschappen om met elkaar en met ons in gesprek te gaan over de conceptverordening. Het doel van het atelier was het ophalen van input voor de verordening.

In het participatieplan verordening lokaal eigendom dat wij in de zomerperiode hebben opgesteld, stond het voorstel om twee werkateliers te organiseren: een atelier met producenten en initiatiefnemers. En een werkatelier met energiegemeenschappen. Op basis van de inzichten die opgedaan zijn tijdens de interviews met de stakeholders leek het wenselijk om deze doelgroepen samen te voegen in één werkatelier. Om ook hen de mogelijkheid te bieden met elkaar in gesprek te gaan, elkaar te ontmoeten en nieuwe contacten te leggen.

Voor het werkatelier werden producenten, initiatiefnemers en (organisaties die ondersteuning bieden aan) energiegemeenschappen uitgenodigd. De stakeholderanalyse van de gemeente Amsterdam en de contacten vanuit afdelingen wind en zon bij de gemeente Amsterdam waren hierbij leidend. De deelnemers kregen voorafgaand aan het werkatelier een e-mail met informatie en de conceptverordening toegestuurd.

We streefden naar 15 à 20 deelnemers. De uiteindelijke opkomst waren 13 deelnemers, waarvan alle doelgroepen werden vertegenwoordigd. Door deze opkomst is besloten te werken met 2 groepen in plaats van 3.

Werkvorm

Het werkatelier startte met een introductie vanuit de dagvoorzitter. Daarna kwamen twee juristen (een publiekrechtelijke en een privaatrechtelijke) van de gemeente Amsterdam die werken aan de verordening van de gemeente Amsterdam aan het woord. Zij gaven een toelichting op de concept-verordening. Vervolgens werden een aantal stellingen aan de groep voorgelegd, die werden beantwoord met groene (eens) en rode (oneens) kaarten.

Bij binnenkomst kregen de deelnemers een nummer, waardoor er twee groepen ontstonden. In de groepen zaten deelnemers van de verschillende doelgroepen. Aan de tafels zat een gespreksbegeleider vanuit EMMA en een van de twee aanwezige juristen van de gemeente Amsterdam. Beide groepen werkten een ander werkblad (bijlage 7, pagina 25 t/m 27) uit, maar begonnen met dezelfde vraag: "Vanaf welke grootte of hoeveelheid opwek van energie van een windturbine of zonneveld moet lokaal eigendom mogelijk zijn?"

De groepen waren onderverdeeld in de onderwerpen 'nabijheid' en 'inspanningsverplichting'. Nadat de werkbladen waren ingevuld, werden ze door de andere groep getoetst vanuit hun ervaringen en casussen. Opmerkingen, aanpassingen en toevoegingen werden met een post it opgeplakt. Vervolgens werd nog een laatste werkblad door beide groepen ingevuld. Dit werkblad verschilde niet tussen de twee groepen en ging over de uitvoerbaarheid van de verordening.

De opbrengsten van het werkatelier zijn meegenomen in bijlage 8, pagina 28 & 29.

Algemene conclusies

- Het werkatelier was een goede vorm om input op te halen voor de verordening. Er werd op globaal en detailniveau meegekeken waar de verordening aangescherpt kan worden. Doordat de juristen ook aan tafel zaten, werd op sommige punten duidelijk wat wel en niet mogelijk is en waar de gemeente wel of geen invloed op heeft.
- Voor het werkatelier hadden 21 deelnemers zich aangemeld. Uiteindelijk bestond de groep uit 13 deelnemers. Hierdoor ontbraken mogelijk enkele perspectieven. Wel waren alle doelgroepen vertegenwoordigd.
- Op meerdere onderwerpen werd consensus behaald, zoals het aanleveren van een statement (i.e. een verklaring waarom de energiegemeenschap wel of niet mee wil doen met het project) bij de inspanningsverplichting, dat afgegeven wordt door energiegemeenschappen. Ook waren ze het eens over dat ook direct omwonenden betrokken moeten worden. Daarnaast vond men 10 keer de tiphoogte als definitie voor nabijheid van opwek van wind-energie te beperkt.
- Naast dat er interessante input en aanscherpingen zijn opgehaald, was het werkatelier ook een netwerkevenement. Na het inhoudelijke deel bleef een groot deel van de groep hangen om in prettige sfeer na te praten en contactgegevens uit te wisselen.

Inhoudelijke conclusies van het gehele participatietraject

- Er is brede steun voor het principe van lokaal eigendom, zowel bij bewoners, (organisaties ondersteunend aan) energiegemeenschappen, producenten als initiatiefnemers. Tegelijkertijd klinkt de vraag om voldoende ruimte te laten in de verordening over de definitie van lokaal eigendom. Wat als lokaal wordt gezien is context- en projectafhankelijk:
  - Type project (verschillen tussen zon en wind)
  - Mate van impact op de omgeving.
  - Fysieke en technische mogelijkheden.
- In alle participatievormen zien we terug dat hoe groter de ervaren impact, hoe sterker de wens dat de directe omgeving profiteert. Het gaat hierbij vaak om de omgeving die de impact van voornamelijk windprojecten ervaart. Zonne-energie wordt vaak als minder belastend ervaren, daardoor is er vaker steun voor een bredere definitie van lokaal.
- De uitvoerbaarheid vraagt om aandacht. De verordening moet voornamelijk stimuleren en ondersteunen, zonder al te veel drempels op te werpen.
- Het werkatelier heeft de meeste inhoudelijke input opgeleverd voor het aanscherpen van de verordening. De groep gaf aan dat bij windenergie ook buiten de afstand van 10 keer de tiphoogte mensen mee zouden mogen doen met lokaal eigendom. Daarnaast werd nog geopperd om de ondergrens van de opwek van zonne-energie naar beneden bij te stellen, voorgesteld werd 15 KWp. Hier waren wel twijfels bij als er wordt gedacht aan uitvoerbaarheid van het naar beneden stellen van deze ondergrens.

Wat heeft het proces opgeleverd?

Het gegeven advies en de reacties van de verschillende doelgroepen wordt door de gemeente Amsterdam meegenomen in de afweging over wat wordt overgenomen in de verordening en wat niet. De volgende tabel geeft een overzicht van welke input we direct hebben kunnen toepassen in de concept-verordening lokaal eigendom.

Opbrengst	Conclusie
Uit werkblad nabijheid: Er was een discussie over de definitie van de nabije omgeving waarbij het ging om de wie er meetelde bij de aangegeven '10 keer tiphoogte' van windturbines. Er werd naar voren gebracht dat de postcoderoos rond het gebied van de installatie gebruikt zou kunnen worden bij het bepalen van de nabije omgeving.	Het deel in de verordening waar werd aangegeven dat de '10 keer tiphoogte' alleen telde voor inwoners binnen de Amsterdamse gemeentegrens is vervangen door de postcoderoos die geldt voor iedereen die binnen 10 keer de tiphoogte van de installatie woont. Zie artikel 1 in de concept verordening. Ook de definitie van postcoderoos is hier meegenomen.
Uit werkblad nabijheid: Tijdens het bespreken van wie er in de nabije	Om te verduidelijken dat het hier niet gaat om uitsluiting bij een energieproject hebben we

Opbrengst	Conclusie
omgeving meetellen voor de 50 procent lokaal eigendom raakten verschillende partijen in discussie. Er werd gedacht dat partijen buiten de nabije omgeving dan niet mee zouden mogen doen.	extra uitleg toegevoegd in de concept verordening onder toelichting, artikel 3, eerste lid.
Uit werkblad inspanningsverplichting: Om de buurt breder te betrekken, werd er aangegeven dat de verordening niet alleen vraagt aan producenten om in gesprek te gaan met georganiseerde bewonersgroepen, maar dat dit bijvoorbeeld ook individuele personen moeten kunnen zijn.	Dit is meegenomen in de concept verordening en terug te vinden onder artikel. 3, tweede lid, onder a, b.
Uit de interviews: Voor energiegemeenschappen moet de verordening geen onnodige, extra regels en moeilijkheden met zich meebrengen	Om hieraan te voldoen is artikel 6 toegevoegd in de verordening lokaal eigendom.
Uit werkatelier, inspanningsverplichting: Door deelnemers werd er tijdens deze ronde gevraagd naar verduidelijking met betrekking tot energie die wordt opgewekt uit andere hernieuwbare bronnen. Het ging bijvoorbeeld over aquathermie en warmtenetten.	Deze verduidelijking is toegevoegd en te vinden in de concept-verordening onder toelichting, onder algemene toelichting.
Uit werkatelier, inspanningsverplichting: Het kwam ter sprake dat het niet enkel profiteren is als je als bewoner mede-eigendom krijgt over een energieproject. Je deelt mee in zowel de kosten als de baten. Het werd opgemerkt dat het in de verordening nu nog enkel ging om 'meeprofiteren'.	Om deze reden is de toelichting, algemene toelichting, in de conceptverordening aangepast van 'meeprofiteren' naar 'meedoen'.
Uit werkatelier, werkblad nabijheid: Tijdens de discussie kwam er ook naar voren dat het niet altijd even duidelijkheid was over waarover de hoeveelheid opwek in praktijk ging. Er werd bijvoorbeeld aangegeven door verschillende partijen dat het onduidelijk was hoeveel 250 kWp precies was. Daarnaast werd er een voorbeeld besproken over energieprojecten die te kleinschalig zijn, en daarmee niet onder de verordening vallen,	Er is ter verduidelijking extra uitleg toegevoegd in de concept verordening in de toelichting op artikel 2 in de tweede en derde alinea.

Opbrengst	Conclusie
zoals een voetbalvereniging die via zonnepanelen energie opwekt voor grotendeels eigen gebruik.	

Hoe is het proces verlopen en hoe kijken we hierop terug?

Het participatieproces over de verordening lokaal eigendom beoogde om alle mogelijke betrokkenen bij projecten rondom duurzame opwek te bereiken en ervoor te zorgen dat zij hun perspectief konden delen op de verordening, zodat de verordening daar beter van zou worden. Het is gelukt om al deze betrokkenen een plek in het traject te geven. Wel verschilt de waarde van de input per doelgroep.

Inwoners

Met name voor de groep 'inwoners' is het lastig gebleken om waardevolle input op te halen, mede omdat deze groep verder weg staat van de materie en het onderwerp lokaal eigendom simpelweg best complex is. De locaties waar de straatgesprekken plaatsvonden zijn deels gekozen op basis van de zoekgebieden en geselecteerd op niet-toeristische winkelcentra.

Het is uiteindelijk gelukt om een flink aantal mensen uit deze doelgroep te spreken. Het is wel moeilijk gebleken om voor een onderwerp waar mensen weinig tot niets vanaf weten een inhoudelijk gesprek te voeren. Zeker als er relatief weinig tijd voor dit gesprek is en er dus weinig context geboden kan worden aangezien mensen onderweg zijn. De inzichten die we hebben opgedaan tijdens de straatgesprekken hebben om de boven genoemde redenen inhoudelijk te weinig bij kunnen dragen aan de concept verordening. Voor de vragenlijst zien we een vergelijkbaar beeld.

Werkatelier en interviews

De meeste inhoudelijke impact hebben de interviews met stakeholders en werkateliers gemaakt. In aantal hebben we hier minder mensen gesproken, maar dit zijn mensen die over het algemeen makkelijker de koppeling konden maken van de praktijk naar de verordening en andersom.
Zij krijgen namelijk zelf te maken met de verordening, omdat ze initiatiefnemer, producent, grondeigenaar of energiegemeenschap zijn. Tijdens deze gesprekken ontstonden inhoudelijke discussies, veelal van juridische aard. Die discussies en gesprekken vonden plaats tussen deelnemers en de gemeente Amsterdam en tussen deelnemers onderling. Het heeft daarmee bijgedragen aan het begrip voor elkaars positie en ook aan begrip voor de verordening en de doelstellingen achter de verordening.

Conclusie

Het participatieproces had als doel om input op te halen om te komen tot een kwalitatief en gedragen verordening lokaal eigendom. Hierbij was het streven om de verschillende doelgroepen te betrekken en hun perspectieven, standpunten en behoeftes op te halen en met elkaar te delen.
De doelstellingen uit het participatieplan zijn over het algemeen bereikt. De doelgroepen zijn grotendeels bereikt en er is waardevolle input opgehaald om de verordening mee te verrijken.

Wel hadden de gekozen participatiemiddelen van straatgesprekken en de vragenlijst om 'de Amsterdammer' te spreken achteraf gezien beter op een andere manier ingevuld kunnen worden. Voor een complex onderwerp, waarbij het vooral gaat over een juridisch kader, hadden we de investering meer op direct betrokkenen kunnen richten. Het is voor de toekomst van belang dat we

afwegen wanneer we 'de Amsterdammer' willen betrekken, en op welke betere manieren dat mogelijk zou zijn als het gaat om complexe onderwerpen zoals deze. Verder, de bijeenkomst met producenten, energiegemeenschappen en grondeigenaren vond relatief laat in het proces plaats. Door ook nog een bijeenkomst aan het begin van het traject te organiseren, voor het schrijven van de concept-verordening, hadden we wellicht nog meer kwaliteit aan dit inhoudelijk gesprek kunnen geven.

Vooruitblik

Wat zijn de vervolgstappen?

Met de afronding van dit participatietraject gaan we richting de tweede fase van het participatieplan. Deze tweede fase wordt uitgevoerd vanaf eind januari 2026, nadat we akkoord hebben gekregen van het college van burgemeester en wethouders om het participatieverslag en de concept-verordening ter inzage te leggen. Het verslag en de concept-verordening gaan eerst langs verschillende partijen waaronder de stadsdelen, om op- en aanmerkingen op te halen.

Bij deze 'ter inzagelegging' kan iedereen dit participatieverslag en de conceptverordening bekijken voor een periode van zes weken op Gemeenteblad | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen. Ook kan iedereen zijn reactie of mening geven op de stukken door middel van het indienen van een zienswijze. Deze zienswijzen worden allemaal gelezen en behandeld en waar dit passend is verwerkt in de verordening. De besluitvorming over de verordening lokaal eigendom door de gemeenteraad vindt plaats in Q2 en Q3 van 2026.

Wat kunnen Amsterdammers verwachten?

Bij grootschalige opwek van energie door zon of wind, wil Amsterdam ervoor zorgen dat Amsterdammers mee kunnen beslissen en/of mee kunnen profiteren. Met de verordening wil de gemeente bereiken dat bij het opzetten van zonne-of windprojecten de producenten hun best doen om lokaal meer mensen te betrekken. Dit betekent dat de producenten moeten laten zien, via een inspannings- en motiveringsverplichting, dat ze hun best hebben gedaan om de lokale omgeving te betrekken. Mogelijk word je als Amsterdammer benaderd om mee te doen aan een zon of windproject bij jou in de buurt.

Hoe worden betrokkenen verder geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de verordening?

De tervisielegging van de concept verordening wordt gecommuniceerd via verschillende kanalen, waaronder de nieuwsbrief duurzame energie van de gemeente Amsterdam, de nieuwsbrief duurzaam 020 van de gemeente Amsterdam en de beschikbare social media kanalen. Deze vorm van participatie wordt ook gepubliceerd op de meedoen pagina van Amsterdam.nl.

De stakeholders die betrokken zijn geweest bij de participatie worden gewezen op de tervisielegging via een directe mailing. Dit geldt ook voor collega ambtenaren en/of bestuurders van buurgemeentes die grenzen aan gebieden in Amsterdam waar mogelijk grootschalige energie opgewekt gaat worden of reeds opgewekt wordt.

Ook maken we waar dat mogelijk is gebruik van de communicatiekanalen van samenwerkingspartners en stakeholders zoals bijvoorbeeld Oranje Energie en APEC.

Bovenstaande middelen en kanalen worden ingezet om de tervisielegging en de mogelijkheid tot en indienen van zienswijzen bekend te maken, maar ook om de resultaten hiervan zoals een nota van beantwoording en een definitieve versie van de verordening te communiceren.

In beeld

Onderstaande foto's zijn genomen tijdens de straatgesprekken en het werkatelier.

Figuur 1. Twee foto's die genomen zijn tijdens de straatgesprekken. Hierop is te zien dat de medewerkers van de gemeente Amsterdam en EMMA het gesprek voeren met inwoners.

Figuur 2. Aan het begin van het werkatelier wordt er doormiddel van groene en rode kaartjes gestemd over stellingen.

Bijlagen

In de bijlage worden de opbrengsten van het participatietraject beschreven. In het participatieverslag wordt op verschillende punten in de tekst verwezen naar de bijlagen.

Bijlage 1: Opbrengsten uit de interviews met betrokkenen

Lokaal eigendom:

- APEC en Oranje Energie gaven aan dat één definitie voor lokaal eigendom niet werkt, maar dat er wel kaders gesteld moeten worden. Er moet per project gekeken worden wat lokaal inhoudt. Dit hangt onder andere af van het netwerk, de fysieke en technische omstandigheden en financiën. Oranje Energie gaf aan dat de postcoderoos bijvoorbeeld ingezet kan worden bij zonne-projecten. APEC gaf aan dat door energiegemeenschappen een rol te geven in opwekprojecten, lokale betrokkenheid vergroot wordt.
- Port of Amsterdam gaf aan dat lokaal in het havengebied een andere betekenis heeft. Het gaat hier om bedrijven in de omgeving. Ze benadrukken dat er ruimte moet blijven om lokaal eigendom breed en pragmatisch te realiseren.
- RVB pleit ervoor om realistisch te blijven kijken naar het streven naar 50 procent lokaal eigendom. Waar legt de gemeente de prioriteit: bij het realiseren van lokaal eigendom of bij de opwek van duurzame energie? Volgens RVB zitten deze twee doelen elkaar soms in de weg.

Draagvlak en participatie:

- APEC en Oranje Energie benoemen dat lokaal eigendom het draagvlak kan vergroten. Niet iedereen hoeft mee te doen, maar hoe meer betrokkenheid hoe beter. Ook nemen mensen sneller iets aan van mensen in hun omgeving, dan van de overheid of een bedrijf. Energiegemeenschappen maken gebruik van lokale netwerken in de buurt en hebben een vertegenwoordigende functie.
- Port of Amsterdam geeft aan dat er ten tijde van het afnemen van het interview een participatietraject plaatsvindt met de bedrijven in het kader van een voorgenomen windpark. Port of Amsterdam geeft aan dat het niet van plan is daarna nog extra participatieactiviteiten te organiseren, dit zou zonde van de tijd zijn.
- RVB vraagt zich af of lokaal eigendom automatisch leidt tot meer draagvlak en participatie omdat zij het idee hebben dat (vaak) in projecten enkel inwoners uit een hogere inkomensgroep meedoen. Ook vragen zij zich af of er genoeg interesse en kapitale draagkracht is om (via energiegemeenschappen) te investeren in duurzame opwek
- .

Financieel en uitdagingen:

- APEC geeft aan dat er niet te veel bureaucratische regels (van een verordening) moeten komen waardoor het meer gedoe oplevert dan wegneemt. Er moet ruimte blijven voor vernieuwing.
- Oranje Energie benoemt dat mensen meer moeten leren over het energiesysteem. Er moet bewustzijn gecreëerd worden.
- Port of Amsterdam geeft aan dat er goed gekeken moet worden naar business cases, deze zijn vaak risicovol en er zijn niet veel baten. De Port of Amsterdam heeft een uitzonderingspositie omdat zij geen inwoners in de directe omgeving hebben, enkel bedrijven. Het realiseren van duurzame opwek is een uitdaging voor Port of Amsterdam door onder andere buizen in de grond, bestaande infrastructuur en afstemming met bedrijven.
- RVB benoemt om goed te kijken naar de staat van de markt. Op dit moment is de markt niet zo gunstig voor marktpartijen om te investeren in zonne- en windprojecten, onder andere door netcongestie, ruimtelijke vraagstukken en lage energieprijzen.

Randvoorwaarden en drempels:

- APEC zegt dat de verordening een kader moet bieden, maar voldoende ruimte moet laten voor invulling per project. Zorg dat lokale betrokkenheid een vanzelfsprekendheid is door energiegemeenschappen een rol te geven.
- Oranje Energie benoemt dat energiegemeenschappen meer middelen nodig hebben om de inspanningsverplichting waar te kunnen maken. Hoe groter een zon- of wind project, hoe groter de inspanningsverplichting moet zijn.

- Port of Amsterdam licht toe dat de verordening geen extra drempels op moet werpen in een toch al complexe opgave. De inspannings- en motiveringsverplichting zorgen voor extra regeldruk. Risico dat dit een papieren werkelijkheid wordt.

- RVB benoemt het realisme over wat bewoners en energiegemeenschappen kunnen investeren en om goed te kijken naar hoe een omgevingsfonds ingezet kan worden.

Bijlage 2: Praatplaten straatgesprekken

Figuur 3. Praatplaat met uitleg over lokaal eigendom.

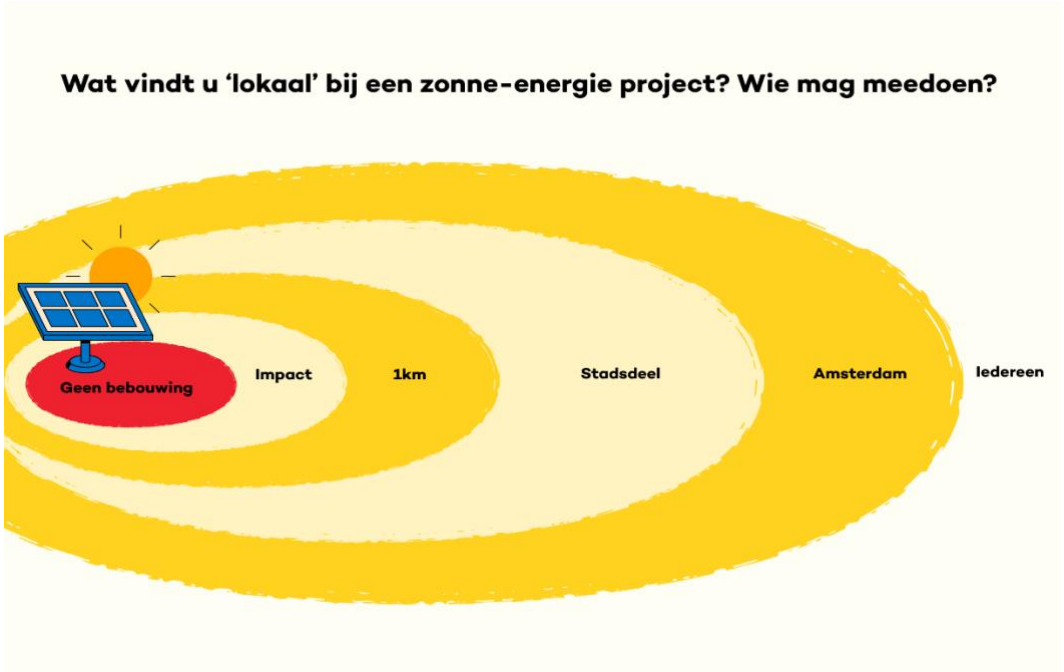

Figuur 4. Praatplaat met de vraag 'wat vindt u lokaal bij een zonne-energieproject? Wie mag meedoen? Met daaronder verschillende cirkels.

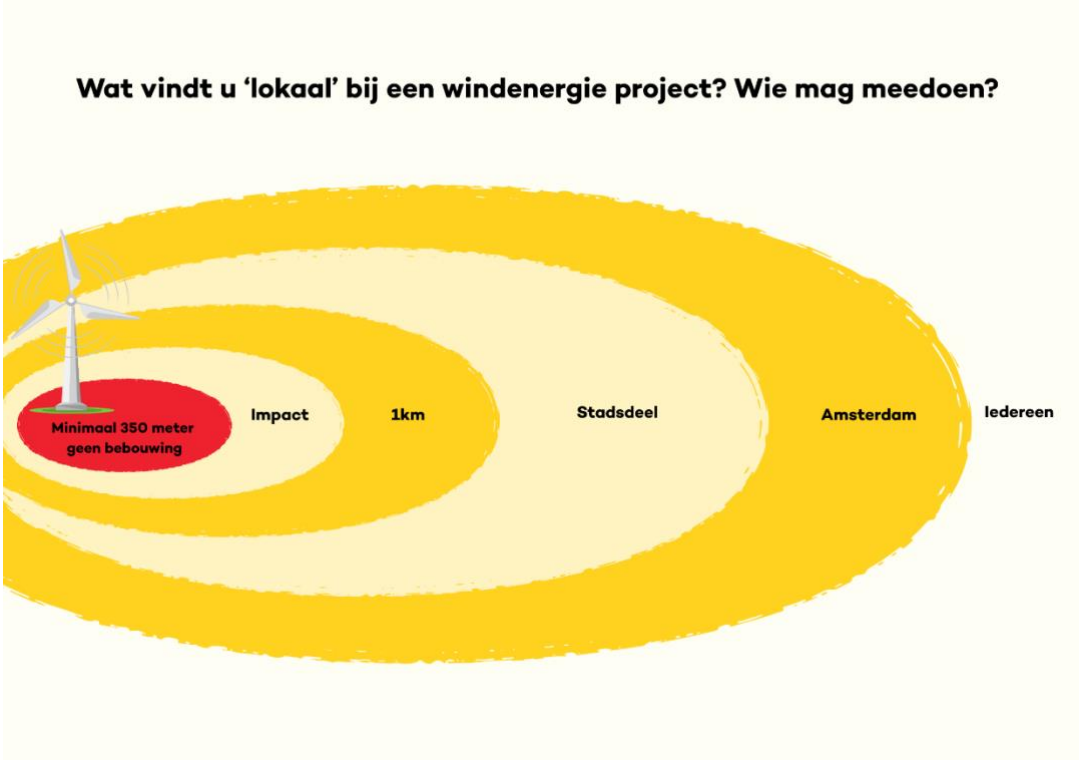

Figuur 5. Praatplaat met de vraag 'wat vindt u lokaal bij een windenergieproject? Wie mag meedoen? Met daaronder verschillende cirkels.

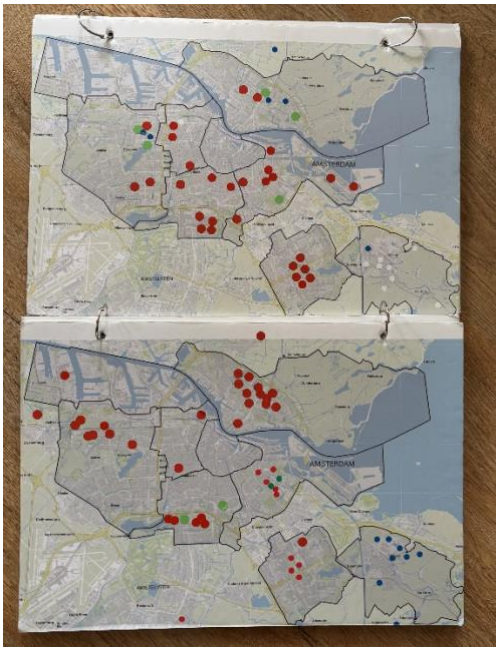

Figuur 6. Kaart van Amsterdam en Weesp met stickers waar deelnemers wonen.

Bijlage 3: Script straatgesprekken

Introductie: Gemeente Amsterdam wil overstappen op duurzame energie, zoals energie van de zon en wind. Zonne- en windenergieprojecten kunnen invloed hebben op de omgeving en op bewoners die dicht bij deze projecten wonen. De gemeente wil ervoor zorgen dat de voordelen en nadelen eerlijk worden verdeeld. Daarom stimuleert gemeente Amsterdam lokaal eigendom. Lokaal eigendom betekent dat een deel van een zonne- of windproject in handen is van de lokale omgeving, dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een energiegemeenschap. Dat is een samenwerkingsvorm zonder winstoogmerk die in handen is van bewoners/lokale bedrijven en/of overheid. Een andere vorm van financiële deelname kan bijvoorbeeld bestaan uit bewoners die aandelen kunnen kopen van het energieproject of een omgevingsfonds.

Doel van de straatgesprekken: Ophalen wat inwoners belangrijk vinden bij lokaal eigendom. Dit doen we door 2 dagen de straat op te gaan en een open gesprek met mensen te voeren. We hebben praatplaten die twee vragen uit de enquête behandelen. We zijn benieuwd naar het 'waarom' achter de antwoorden en keuzes van de mensen die we spreken.

Tijdens de straatgesprekken zijn er twee medewerkers van de gemeente Amsterdam en twee medewerkers van EMMA aanwezig. We splitsen op in tweetallen.

Meenemen:

- 2x praatplaten.
  - Voorkant 1: uitleg van lokaal eigendom.
  - Achterkant 1: kaart van Amsterdam waar mensen stickers kunnen plakken waar ze ongeveer wonen.
  - Voorkant 2: vraag over lokaal eigendom bij windenergie.
  - Achterkant 2: vraag over lokaal eigendom bij zonenergie.
- Notitieboekjes waarin aantekeningen gemaakt kunnen worden. Ook opschrijven: geschatte leeftijd en gender.
- Stickers om te plakken op praatplaten.

Het straatgesprek: Hieronder staan voorbeelden van gespreksvragen. Dit geeft een basis, maar vormt niet een lijst die afgewerkt moet worden binnen elk gesprek. Een gesprek mag vloeiend lopen, waarbij er voldoende ruimte is voor de inbreng van inwoners. Sommige gesprekken duren heel kort, waarbij slechts één of twee vragen besproken worden. Andere gesprekken hebben een stuk meer diepgang.

Gespreksstarters:

- Goedendag, woont u hier in de buurt? In welke wijk/buurt woont u? Kunt u dit aanwijzen op de kaart?

Voorstellen:

- Ik ben ..., en ik sta hier namens de gemeente Amsterdam. De gemeente Amsterdam wil overstappen op duurzame energie, zoals energie van de zon en wind. Zonne- en windenergieprojecten kunnen invloed hebben op de omgeving en op bewoners die dichtbij deze

projecten wonen. De gemeente wil ervoor zorgen dat de voordelen en nadelen eerlijk worden verdeeld. Daarom stimuleert gemeente Amsterdam lokaal eigendom. Lokaal eigendom betekent dat een deel van een zonne- of windproject in handen is van de lokale omgeving.
- Wij zijn hier vandaag om met mensen in gesprek te gaan over wat zij lokaal vinden bij lokaal eigendom en wat zij daarbij belangrijk vinden.

Lokaal eigendom:
- Zegt het u iets, lokaal eigendom?
- Waar moet u aan denken bij lokaal eigendom?

Indien nodig: Bondige uitleg over lokaal eigendom:
Lokaal eigendom betekent dat een deel van een zonne- of windproject in handen is van de lokale omgeving, dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een energiegemeenschappen. Dat is een bedrijf zonder winstoogmerk dat in handen is van bewoners. Een andere vorm van lokaal eigendom kan bestaat uit bewoners die aandelen kunnen kopen van het energieproject.

Vragen over zonne-energie:
- Kaart met cirkels laten zien en bondige de mogelijke antwoorden toelichten.
- Waarom vindt u dat belangrijk?
- Mag een inwoner uit Maastricht of Groningen ook meedoen aan een zonne-energieproject hier in de buurt? Waarom wel/niet?
- Wie mag dan wel/niet meedoen?
- Welke partijen, naast bewoners, mogen meedoen aan een zonne-energieproject? Zoals kleine ondernemers, maatschappelijke voorzieningen, grote bedrijven, overheidsinstellingen, woningcorporaties etc.
- Mogelijkheid tot extra informatie geven wat de plannen van de gemeente zijn.

Vragen over windenergie:
- Wat vindt u lokaal bij lokaal eigendom als het gaat over projecten met windenergie?
- Kaart met cirkels laten zien en bondige de mogelijke antwoorden toelichten.
- Waarom vindt u dat belangrijk?
- Mag een inwoner uit Maastricht of Groningen ook meedoen aan een windenergieproject hier in de buurt? Waarom wel/niet?
- Wie mag dan wel/niet meedoen?
- Welke partijen, naast bewoners, mogen meedoen aan een windenergieproject? Zoals kleine ondernemers, maatschappelijke voorzieningen, grote bedrijven, overheidsinstellingen, woningcorporaties etc.
- Mogelijkheid tot extra informatie geven wat de plannen van de gemeente zijn.

Algemeen sentiment toetsen:
- Bent u bezig met duurzame energie?
- Wat vindt u daarbij wel/niet belangrijk?
    - Mogelijkheid tot extra informatie geven wat de plannen van de gemeente zijn.

Afronding:

- Wat wilt u verder nog meegeven aan de gemeente over dit onderwerp?
- Heeft u nog vragen over dit onderwerp?

Noteren
- Zijn mensen bekend met het onderwerp?
- Antwoorden bij vragen over zonne-energie.
- Antwoorden bij vragen over windenergie.
- Andere opmerkingen en algemeen sentiment.

Bijlage 4: Opbrengsten uit de straatgesprekken

Uit de gesprekken blijkt dat de houding tegenover lokaal eigendom overwegend positief of open is, nog meer bij zonneprojecten dan bij windprojecten. Het onderwerp van lokaal eigendom, en wat dat nou precies inhoudt, bleek vaak lastig. De mate van kennis en bereidwilligheid om deel te nemen verschilde per stadsdeel. Er was vaak uitleg nodig over wat lokaal eigendom is en ook met de uitleg bleef het voor veel mensen een lastig onderwerp. Hierdoor merkten we dat de manier van vraagstelling veel invloed had op de gegeven antwoorden en konden antwoorden tijdens een gesprek verschillende kanten op gaan.

Mensen verschilden in eerste instantie wat zij 'lokaal' vonden: sommigen neigden naar iedereen mag meedoen, anderen wilden juist voorrang geven aan mensen met een kleine beurs, of mensen die veel impact ervaren van een zon- of windproject. Afhankelijk van de casussen of voorbeelden die tijdens de gesprekken werden ingebracht, veranderden inwoners van mening. Achteraf gezien kan de conclusie getrokken worden dat straatgesprekken wellicht niet het juiste participatiemiddel waren om input op te halen voor de verordening lokaal eigendom, voornamelijk door de complexiteit van het onderwerp en het informele karakter van straatgesprekken, met beperkte tijd en aandacht.

Wat tijdens de straatgesprekken onder 'lokaal' wordt verstaan varieert van heel buurtgericht tot Amsterdam-breed, en soms zelfs heel Nederland. In alle stadsdelen speelt de impact van projecten een grote rol: hoe groter de impact, vooral bij windenergie, hoe sterker de wens dat de directe omgeving (meer) profiteert. Bij zonne-energie, dat als minder belastend wordt ervaren, is men vaker voor een bredere deelname.

Naast bewoners worden ook regelmatig kleine ondernemers, scholen en maatschappelijke organisaties genoemd als lokaal. Grote commerciële bedrijven worden daarentegen vaak uitgesloten om mee te doen als het gaat om wat er telt voor lokaal. Zonprojecten worden vaak positiever beoordeeld dan windprojecten met een voorkeur voor plaatsing op daken en een eerlijke verdeling van voordelen. Bij windprojecten is er enerzijds meer weerstand, vooral vanwege overlast zoals geluid en slagschaduw. Anderzijds bestaat er ook solidariteit: sommigen vinden dat heel Nederland mag meedoen om de energietransitie te realiseren.

Belangrijke thema's die vaker terugkwamen zijn rechtvaardigheid (voorrang voor mensen met een kleine portemonnee of zonder eigen dak), communicatie en draagvlak (vooral in Zuid en Noord), en inclusiviteit (naast bewoners ook maatschappelijke organisaties en kleine ondernemers). Kritiek op commerciële partijen komt in meerdere stadsdelen terug.

In de tabel hieronder zijn de algemene opbrengsten per stadsdeel samengevat.

Met impact bij windprojecten wordt gedoeld op de lasten die de lokale omgeving hiervan kan ervaren. Zoals horizonvervuiling, slagschaduw en geluidsoverlast.

Stadsdeel	Sentiment inwoners/bewoners	Windprojecten	Zonprojecten	Wie mag meedoen?
Weesp	Overwegend open of positieve houding. Zorgen werden voornamelijk geuit over impact van windmolens op de leefomgeving. Minderheid duidelijk tegen wind, enkelen tegen zon en wind.	Bij grote impact van een project vond men het belangrijk eigendom lokaal te houden, de buurt moet kunnen meeprofiteren. Hoe meer lasten hoe meer je mee mag delen. Meer weerstand dan bij zon.	Zonprojecten worden als minder impactvol ervaren. Hierdoor wordt vaker genoemd dat meer mensen mogen meeprofiteren. Wordt vaker gezien als socialer en dat het fijn is om met mensen te delen.	Wie mee mag doen is afhankelijk van de impact. Dat kan van strikt lokaal (Weesp/stadsdeel) tot heel Amsterdam of heel NL. MKB en kleine ondernemers vaak genoemd. Grote bedrijven vaak uitgesloten.
Zuid-Oost	Overwegend open of neutrale houding. Inwoners geven aan geen beeld te hebben bij wat lokaal eigendom is. Niet iedereen ziet het nut in van participeren op dit onderwerp.	Vaak: iedereen mag meedoen (van stadsdeel tot heel Amsterdam). Soms: directe omgeving of straal van enkele kilometers. Bij wind op zee: heel Nederland mag meedoen. Meer profijt voor wie impact ervaart.	Ook hier vaak: iedereen mag meedoen. In sommige gevallen vindt men het logischer om de opbrengsten van zon lokaler te houden.	Van heel lokaal (stadsdeel/directe omgeving/mensen die impact ervaren) tot zeer breed (heel Amsterdam of NL).
Oost	Overwegend open en positieve houding. Enkele respondenten hebben zorgen over kosten of zijn vooral pragmatisch. Sterk gevoel van eerlijkheid en gemeenschap.	Grootste groep: Amsterdam-breed of iedereen mag meedoen. Vaak: wie dichtbij woont en impact ervaart moet meer kunnen profiteren. Een paar uitzonderingen: tegen wind of tegen lokaal meeprofiteren bij wind. Lokale kring kan soms ook buiten Amsterdam vallen (bijv. Zaandam).	In veel gevallen hetzelfde als bij wind, in sommige gevallen mag het bij zon zelfs nog lokaler dan bij wind. Wordt positiever en vanzelfsprekender ervaren (meer voorbeelden van tevredenheid). Kleine ondernemers en scholen mogen ook meedoen.	Breed gedragen: iedereen mag meedoen (Amsterdam of breder), maar met extra's voor mensen dichtbij of mensen met minder geld. Kleine ondernemers, scholen en publieke organisaties zonder winstoogmerk worden regelmatig genoemd; grote bedrijven minder gewenst.
Noord	Sterk gemengde houding. Een groot deel is twijfelend of vindt het onderwerp lastig. Ook duidelijke negatieve geluiden: tegen wind en zon, wantrouwen richting overheid, gevoel geen inspraak te hebben. Daarnaast een groep positief of praktisch ingesteld: gezamenlijk oplossen en delen met de buurt.	Veel aandacht voor impact op de omgeving. Duidelijk patroon: wie dichtbij woont en de impact ervaart, moet het meest kunnen profiteren. Over de schaal wordt verschillend gedacht: van hele stad tot heel lokaal. Een paar respondenten zijn helemaal tegen wind. Sommigen vinden dat heel Nederland mag profiteren (solidariteit, verwijzing naar aardbevingen in Groningen).	Over het algemeen positiever beoordeeld dan wind: minder impact dus meer mensen mogen meedoen. Verschillende respondenten kiezen voor Amsterdam-breed of stadsdeelniveau, soms met voorrang voor buurtbewoners of mensen met minder inkomen. Enkelen willen zon "op zoveel mogelijk plekken", zolang het eerlijk verdeeld wordt.	Variërend beeld: van heel lokaal (buurt, directe omgeving) tot heel Amsterdam en soms heel Nederland. Vaak genoemd: mensen die minder te besteden hebben, mensen die geen eigen dak hebben, en soms alleen burgers (geen bedrijven). Kritiek op commerciële partijen komt meerdere keren terug.

Stadsdeel	Sentiment inwoners/bewoners	Windprojecten	Zonprojecten	Wie mag meedoen?
Nieuw-West	Overwegend positieve en open houding, met weinig uitgesproken weerstand. Een deel vindt het een moeilijk onderwerp, maar staat wel open voor verduurzaming. Enkele deelnemers veranderen van mening tijdens het gesprek.	Breed gedeelde lijn: iedereen mag meedoen, maar voorrang voor mensen die dichtbij wonen of de impact ervaren. Een paar respondenten willen het binnen het stadsdeel houden, anderen vinden Amsterdam-breed prima. Eén duidelijke NIMBY-opmerking ("niet in de achtertuin"). Verder regelmatig genoemd: lokaal opwekken is logisch, minder transport nodig.	Zon is vrijwel unaniem positief. Veel mensen vinden dat iedereen moet kunnen meedoen, en dat het logisch is dat zonne-energie vooral op daken, ook van woningcorporaties, wordt geplaatst. Als panelen op daken van woningen worden geplaatst vindt men het logisch dat er lokaal van geprofiteerd wordt. Schaal varieert van stadsdeel tot Amsterdam-breed.	Terugkerend patroon: iedereen, maar mensen met een kleine portemonnee krijgen voorrang. Ook genoemd: mensen die dichtbij wonen hebben als eerste recht op voordeel. Veel aandacht voor rechtvaardige verdeling.
Zuid	Overwegend open en positieve houding, met nadruk op eerlijk delen en dat iedereen moet kunnen meeprofiteren. Veel aandacht voor draagvlak, communicatie en betrokkenheid van de buurt. Enkele respondenten zijn kritisch of sceptisch over de gemeente en haalbaarheid ("gemeente is vaag", "geloof er niet in").	Belangrijkste lijn: mensen die de impact ervaren eerst laten meeprofiteren. Daarnaast: iedereen mag meedoen, zolang het eerlijk en maatschappelijk nuttig is verdeeld. Omdat windprojecten maar op een paar plekken in Amsterdam gerealiseerd kunnen worden mag heel Amsterdam meedoen. Schaal: van heel lokaal (buurtniveau) tot Amsterdam-breed, afhankelijk van impact en draagvlak.	Iedereen mag meedoen, inclusief huurders, mensen met minder middelen en bedrijven. Veel genoemd: zo lokaal mogelijk, vaak op buurt- of stadsdeelniveau, omdat zon op veel plekken kan worden geplaatst. Soms nadruk op prioriteit voor mensen die minder hebben en inspiratie voor de buurt.	Iedereen, maar vaak met voorrang voor degenen die directe impact ervaren. Specifiek genoemd: huurders, mensen met kleine portemonnee, bedrijven en maatschappelijk nuttige organisaties. Doel is eerlijkheid, gelijkheid en lokale betrokkenheid, zodat de voordelen duidelijk terugkomen bij de gemeenschap die het draagt.

Bijlage 5: Vragenlijst

Introductie

Gemeente Amsterdam wil overstappen op duurzame energie, zoals energie van de zon en wind. Zonne- en windenergieprojecten kunnen invloed hebben op de omgeving. De gemeente wil dat de omgeving ook kan meedoen aan deze projecten. Daarom stimuleert gemeente Amsterdam lokaal eigendom. Lokaal eigendom betekent dat een zonne- of windproject (voor een deel) in handen is van de lokale omgeving, dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een energiecoöperatie. Dat is een bedrijf zonder winstoogmerk dat in handen is van bewoners. Een andere vorm van lokaal eigendom kan bestaat uit bewoners die aandelen kunnen kopen van het energieproject.

Er is een eerste versie gemaakt van een concept-verordening Lokaal Eigendom. In een verordening staan regels, in dit geval regels over lokaal eigendom. We horen graag uw mening over deze regels voor lokaal eigendom via deze vragenlijst. Met uw antwoorden kunnen we de regels verbeteren. Later kunt u nog een keer uw mening geven over de verbeterde versie door een zienswijze in te dienen.

Uw antwoorden helpen ons om de verordening beter te maken. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 5 minuten. Meer informatie over het participatietraject en lokaal eigendom vindt u op deze website. De resultaten worden ook op deze pagina gedeeld.

Vragen over lokaal eigendom

De eerste twee vragen gaan in op projecten met zonne-energie. Daarna volgen er twee vragen over windenergie. Tot slot is er nog een vraag over zonne- en windenergie samen en sluiten we af met een aantal algemene vragen.

1. Welke partijen mogen meedoen aan een zonne-energieproject?

a. Bewoners
b. Kleine ondernemers
c. Maatschappelijke voorzieningen (zoals scholen, kinderdagverblijven, sportclubs etc)
d. Grote bedrijven
e. Overheidsinstellingen
f. Woningcorporaties
g. Anders, namelijk: [open veld]

2. Wat vindt u 'lokaal' bij een zonne-energieproject? Wie mag meedoen?

a. Alleen partijen die impact ervaren van het project
b. Alleen partijen in de buurt / wijk van het project
c. Alle partijen in het stadsdeel
d. Iedereen in Amsterdam
e. Iedereen, ook partijen buiten Amsterdam
f. Anders, namelijk: [open veld]

Wilt u uw antwoorden over lokaal eigendom bij zonne-energie projecten toelichten? Max. aantal woorden
[open invulveld – niet verplicht]

3. Welke partijen mogen meedoen aan een windenergieproject?
a. Bewoners
b. Kleine ondernemers
c. Maatschappelijke voorzieningen (zoals scholen, kinderdagverblijven, sportclubs etc)
d. Grote bedrijven
e. Overheidsinstellingen
f. Woningcorporaties
g. Anders, namelijk: [open veld]

4. Wat vindt u 'lokaal' bij een windenergieproject? Wie mag meedoen?
a. Alleen partijen die impact ervaren van het project
b. Alleen partijen in de buurt / wijk van het project
c. Alle partijen in het stadsdeel
d. Iedereen in Amsterdam
e. Iedereen, ook partijen buiten Amsterdam
f. Anders, namelijk: [open veld]

Wilt u uw antwoorden over lokaal eigendom bij windenergieprojecten toelichten?
[open invulveld – niet verplicht]

Algemene vragen:
Wat is uw leeftijd?
a. 18-24 jaar
b. 25-34 jaar
c. 35-44 jaar
d. 45-54 jaar
e. 55-64 jaar
f. 65 jaar of ouder

5. **Woont u in Amsterdam?**
a. Ja > *ga verder naar vraag 3*
b. Nee, ik woon in een andere gemeente > *ga verder naar vraag 4*

6. **Wat is uw postcode?**
a. [open veld]

7. **Werkt u in Amsterdam?**
a. Ja
b. Nee

8. **Wat is uw situatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)**
a. Ik ben bewoner
b. Ik ben ondernemer

c. Ik ben lid van een energiegemeenschap
d. Anders, namelijk: [open veld]

Bedankt voor het invullen!

Bijlage 6: Opbrengsten uit de vragenlijst

Respondenten

De vragenlijst is in totaal 32 keer ingevuld, waaronder een keer door iemand die niet in Amsterdam woont of werkt. Deze respondent is eruit gehaald. Van de respondenten wonen er 29 in Amsterdam. Twee respondenten wonen niet in Amsterdam, maar werken er wel. Eén daarvan is ondernemer. Van de 29 Amsterdammers zijn er 8 ondernemer. 5 respondenten geven aan lid te zijn van een energiecoöperatie.

De doelgroep boven de 55 is oververtegenwoordigd. In totaal zijn 20 van de 31 respondenten boven de 55 jaar.

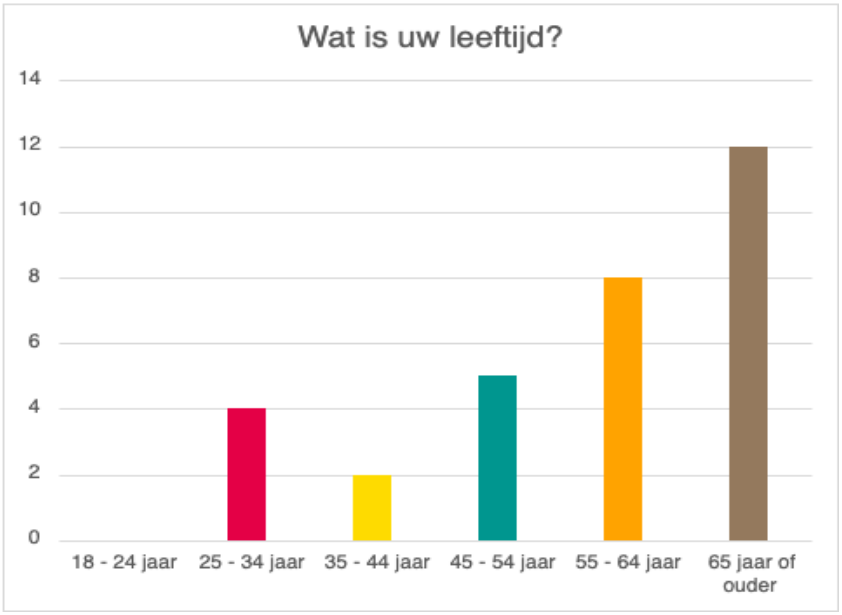

Grafiek 1: leeftijdsverdeling van de respondenten

Opbrengsten vragen over lokaal eigendom bij zonne-energie

Bij de vraag wat lokaal wordt gevonden bij zonne-energieprojecten konden respondenten één antwoord geven. 10 van de 31 respondenten vindt iedereen in Amsterdam onder lokaal vallen, gevolgd door alleen partijen die impact ervaren en alleen partijen en in de buurt/wijk van het project.Op de vraag welke partijen mee mogen doen aan een zonne-energieproject konden de respondenten meerdere antwoorden geven. Alle respondenten vinden dat bewoners mee mogen doen met zonne-energieprojecten, gevolgd door maatschappelijke voorzieningen en kleine ondernemers.

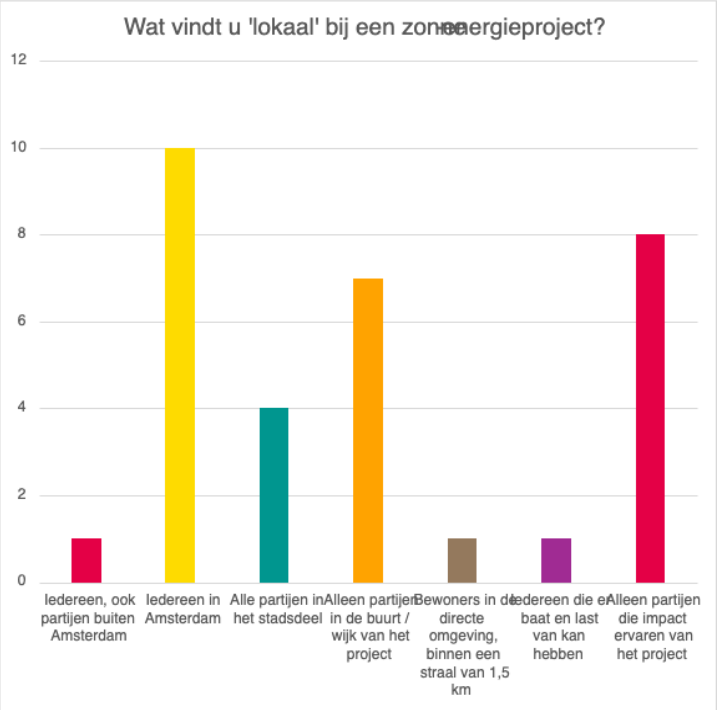

Grafiek 2: verdeling van wat 'lokaal' wordt gevonden bij een zonne-energie project.

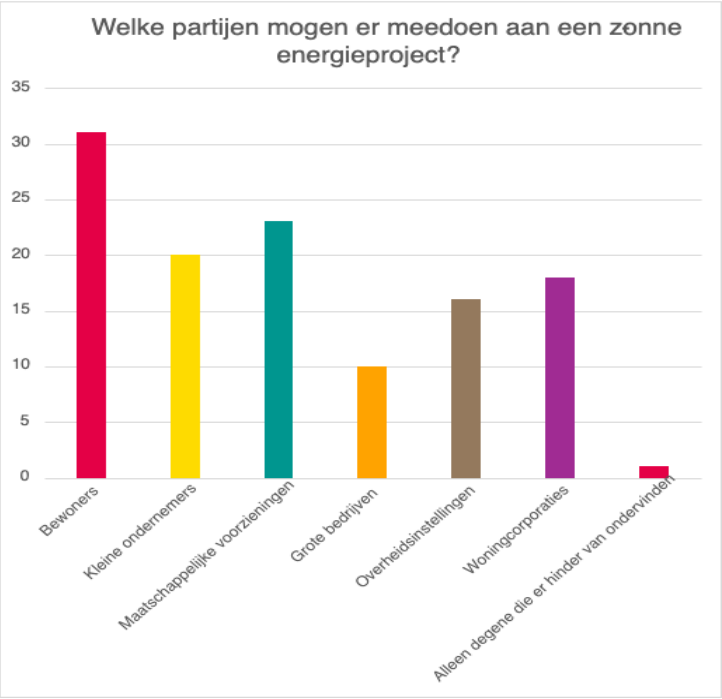

Grafiek 3: verdeling van welke partijen mee mogen doen aan een zonne-energie project.

Opbrengsten vragen over lokaal eigendom bij windenergie

Bij de vraag wat lokaal wordt gevonden bij windenergieprojecten konden respondenten één

antwoord geven. 7 van de 31 respondenten vinden dat alleen partijen in de buurt/wijk van het project onder lokaal vallen en 7 anderen vinden dat alleen partijen die impact ervaren onder lokaal vallen.

Op de vraag welke partijen mee mogen doen aan een windenergieproject konden de respondenten meerdere antwoorden geven. Van de 31 respondenten gaven er 27 aan dat bewoners mee mogen doen met windenergieprojecten, gevolgd door kleine ondernemers en maatschappelijke voorzieningen.

Grafiek 4: verdeling van wat 'lokaal' wordt gevonden bij een windenergie project.

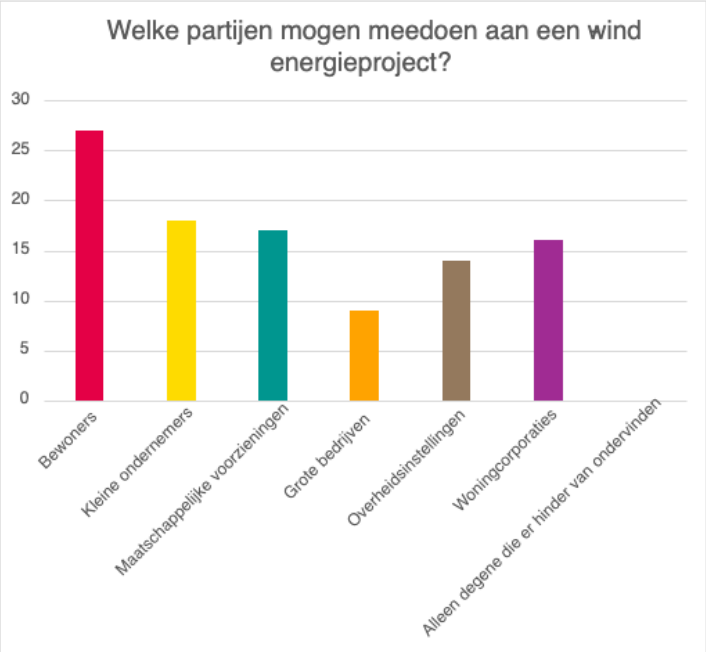

Grafiek 5: verdeling van welke partijen mee mogen doen aan een windenergie project.

Opbrengsten uit het open veld

Sommige respondenten hebben antwoorden ingevuld in het open veld. De meeste antwoorden benadrukken dat bij zonne- en windenergieprojecten lokale bewoners centraal moeten staan. Het uitgangspunt is dat wie de lasten draagt, ook de baten moet ontvangen. Direct omwonenden ervaren de meeste impact en moeten daarom als eersten kunnen meeprofiteren en een doorslaggevende stem hebben.

Zonne-energie wordt gezien als geschikter voor kleinschalige, lokale projecten, met minder negatieve impact op de omgeving. Windenergie vraagt vaak om grote investeringen, waardoor deelname van grote partijen soms nodig is, zolang ze zich ook bezighouden met lokaal eigendom.

Bijlage 7: Werkbladen werkatelier

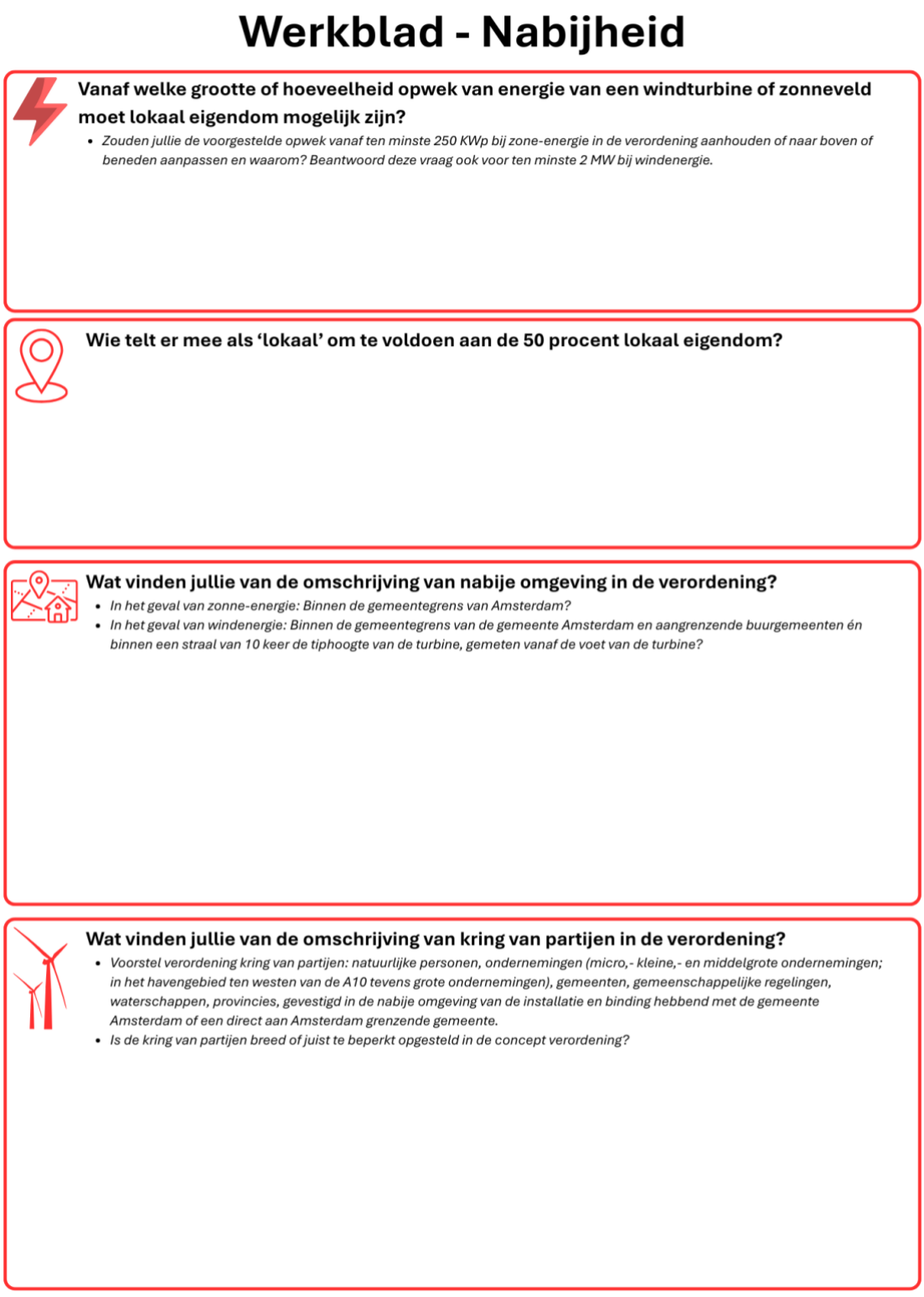

Figuur 6. Werkblad Nabijheid

Werkblad - Inspanningsverplichting

Vanaf welke grootte of hoeveelheid opwek van energie van een windturbine of zonneveld moet lokaal eigendom mogelijk zijn?

- *Zouden jullie de voorgestelde opwek vanaf ten minste 250 KWp bij zone-energie in de verordening aanhouden of naar boven of beneden aanpassen en waarom? Beantwoord deze vraag ook voor ten minste 2 MW bij windenergie.*

Welke informatie moet de producent geven om te laten zien dat zij hun best doen voor lokaal eigendom (de inspanningsverplichting)? Wat is een goed moment om dit (uiterlijk) aan te leveren?

Kunnen producenten en initiatiefnemers goed aan de slag met de verordening over lokaal eigendom?

- *Hoe kunnen we ervoor zorgen dat initiatiefnemers en producenten aan de regels over lokaal eigendom kunnen voldoen, zoals de motivatieplicht?*
- *Hoe zorgen we dat de regels over lokaal eigendom werkbaar zijn zodat producenten en initiatiefnemers goed kunnen bijdragen aan het doel van 50 procent lokaal eigendom?*

Figuur 7. Werkblad Nabijheid

Werkblad - Uitvoerbaarheid

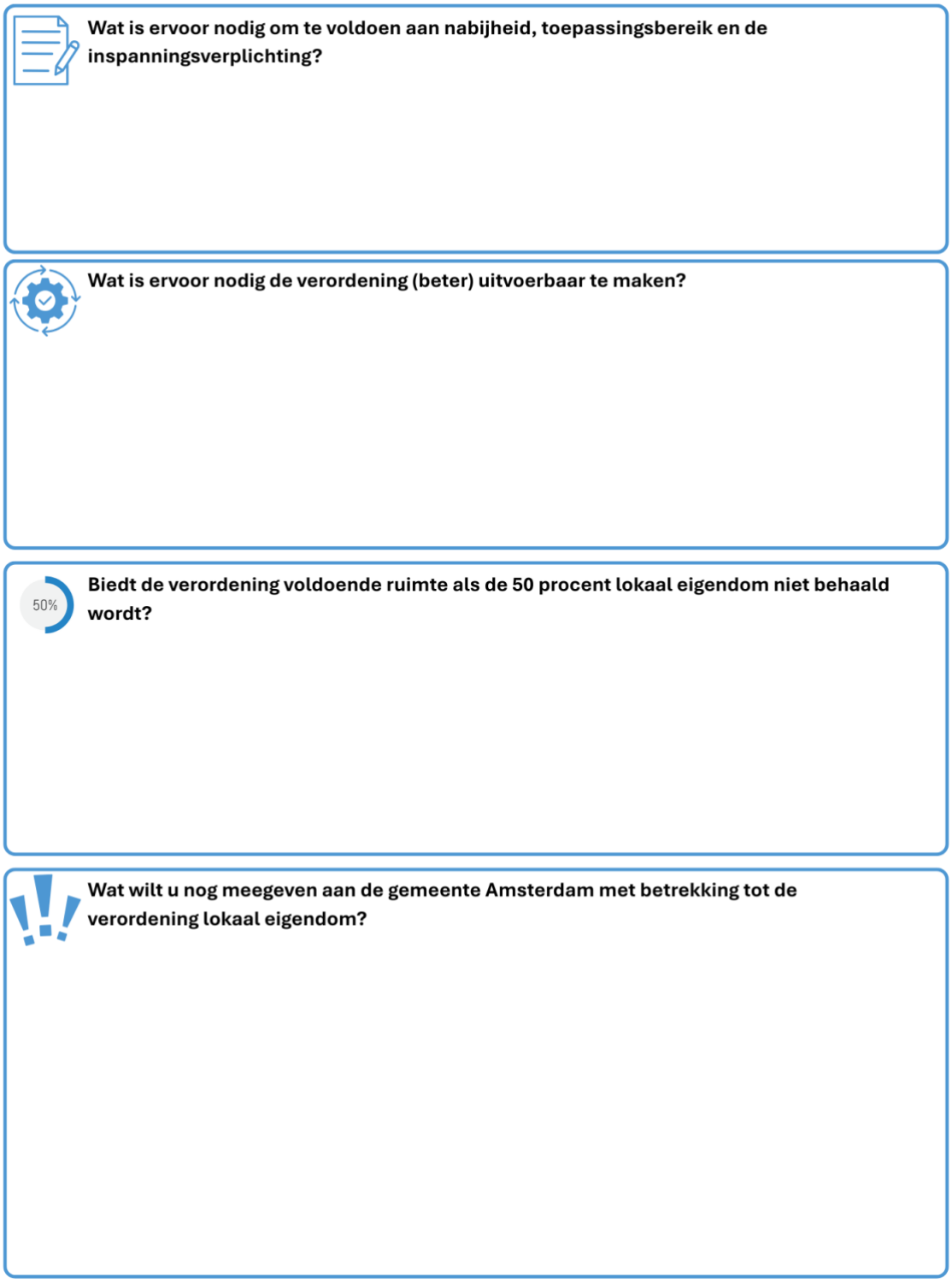

Figuur 8. Werkblad Nabijheid

Bijlage 8: Opbrengsten uit het werkatelier

Werkblad nabijheid

De groep die werkblad nabijheid toegewezen kreeg had geen op- of aanmerkingen over de ondergrenzen van de hoeveelheid opwek en geen toevoegingen aan de definitie van lokale partijen. Wel is het van belang om erop te letten dat er geen projecten worden opgeknipt, zodat ze allemaal afzonderlijk net onder de grens van 250 kWp komen. Die afzonderlijke projecten zou je dan als een project moeten zien. Tijdens de discussie kwam er ook naar voren dat het niet altijd even duidelijkheid was over waarover het in praktijk ging. Er werd bijvoorbeeld aangegeven door verschillende partijen dat het onduidelijk was hoeveel 250 kWp precies was. Daarnaast werd er een voorbeeld besproken over energieprojecten die te kleinschalig zijn, en daarmee niet onder de verordening vallen, zoals een voetbalvereniging die via zonnepanelen energie opwekt voor grotendeels eigen gebruik.

Tijdens het invullen van de werkbladen en het toetsmoment werd consensus bereikt over het feit dat 10x de tiphoogte als definitie van nabije omgeving te beperkt is. Ook werd er aangegeven dat de afbakening van binnen de gemeentegrens en buurtgemeenten van Amsterdam overbodig is. Er werd verder geconcludeerd dat lokaal eigendom niet beperkt moet worden tot 10x de tiphoogte, want men moet blij zijn als mensen mee willen investeren en eigenaar willen zijn. Je zou de inspanningsverplichting dan wel kunnen beperken tot 10x de tiphoogte. Deelnemers denken dat je zo geen mensen uitsluit, maar dat de communicatie dan wel vooral gericht is op mensen die relatief gezien meer in de buurt wonen van het project.

Ook vond er een discussie plaats over wat het betekent dat je in de straal van 10x de tiphoogte moet wonen. Als de energiegemeenschap verder weg is gevestigd ze (formeel) niet mee kunnen doen, terwijl leden misschien wel binnen 10x de tiphoogte wonen. Er was consensus dat dat de verordening gericht moet zijn op de deelnemende leden, niet op het adres van vestiging van de energiegemeenschap. Voor het geval van zonne-energie werden mensen het met elkaar eens dat de postcoderoos rond het gebied van de installatie gebruikt zou kunnen worden bij het bepalen van de nabije omgeving. De postcoderoos is het 4-cijferige postcodegebied waarin de installatie zich bevindt of in één van de direct aangrenzende 4-cijferige postcodegebieden.

Werkblad inspanningsverplichting

In de groep die werkblad inspanningsverplichting besprak werd wel een andere suggestie gedaan voor de ondergrens van de opwek van zonne-energie. Er werd voorgesteld om dit naar 15 kWp te brengen, dan sluit het aanbij SCE/SDE en bij wat de RES verstaat onder grootschalige opwek. Als de eigenaar van de panelen de energie ook zelf verbruikt, dan is er sprake van 100% lokaal eigendom. De groep die het werkblad toetste gaf aan dat het administratief moeilijk is om dit te controleren, omdat er geen meldingsplicht is voor kleinere initiatieven. Mocht dit wel doorgevoerd worden, dan zou het logisch zijn dat kleinere initiatieven andere richtlijnen hebben voor de inspannings-verplichting. Hierbij kan gekeken worden naar de hoeveelheid netto energie die opgewekt wordt. "Voor een klein project van 15 kWp is het niet nodig om een hele wijk te betrekken." Tijdens de informele nazit spraken een vertegenwoordiger van een producent en een van de energie-gemeenschappen hier nog over. Ze kwamen tot de conclusie dat projecten onder de 250 kWp vanwege de moeilijke business case in de praktijk alleen door energiegemeenschappen opgepakt

worden. Omdat deze al 'lokaal' zijn was het gezamenlijke beeld dat het niet nodig is daar verder regels aan te verbinden.

Bij beide groepen werd consensus bereikt over dat benaderde energiegemeenschappen een statement af moeten geven als bewijsstuk voor de inspanningsverplichting. Er werd ook veel waarde gehecht aan het betrekken van inwoners die niet aangesloten zitten bij een bestaande organisatie. Dit kan op meerdere manieren uitgevoerd worden, zoals langs de huizen gaan, faciliteren om zicht te organiseren of lokale bewoners en partijen een aandeel geven. Om de buurt breder te betrekken, werd er aangegeven dat de verordening niet alleen vraagt aan producenten om in gesprek te gaan met georganiseerde bewonersgroepen, maar dat dit bijvoorbeeld ook individuele personen moeten kunnen zijn. Daarnaast kwam het ter sprake dat het niet enkel profiteren is als je als bewoner mede-eigendom krijgt over een energieproject. Je deelt mee in zowel de kosten als de baten. Het werd opgemerkt dat het in de verordening nu nog enkel ging om 'meeprofiteren'. Er werd ook opgemerkt dat het in de energietransitie eerder over betrokkenheid gesproken zou moeten worden dan het creëren van draagvlak.

Ook werd consensus bereikt over dat de termijn waarin producenten lokale initiatieven moet betrekken te kort is. Er werd voorgesteld dat de inspanningsverplichting uitgewerkt moet worden en dan in een termijn van bijvoorbeeld 3 tot 5 jaar gerealiseerd moet worden.

Door sommige deelnemers werd er tijdens deze ronde gevraagd naar verduidelijking met betrekking tot energie die wordt opgewekt uit andere hernieuwbare bronnen. Het ging bijvoorbeeld over aquathermie en warmtenetten. Omdat er in deze verordening specifiek gaat om zon en wind, is hier kort bij stilgestaan.

Meerdere keren werd genoemd dat het moment van het aanleveren van de documenten plaats moet vinden tijdens het verlenen van de vergunning. Ook is het wenselijk als er duidelijke richtlijnen zijn voor inspanning die geleverd moeten worden. Voor producenten is het fijn om het aan de voorkant alvast goed te regelen in plaats van achteraf te horen dat het niet voldoende is.

Werkblad uitvoerbaarheid

Een statement van energiegemeenschappen die door de producent betrokken zijn bij de inspanningsverplichting wordt ook hier genoemd om de verordening uitvoerbaar te maken. Zo is er genoeg ruimte om een project door te laten gaan, ook al lukt het niet om de 50% te behalen. Wat er verder onder de inspanningsverplichting valt moet nog goed gedefinieerd worden, zodat producenten hier gericht mee aan de slag kunnen gaan. Er moet wel voor gewaakt worden dat dit niet een checklist wordt.

Als een producent niet 50% lokaal eigendom behaalt is het van belang dat wordt omschreven wat er nog nodig is om dit wel te halen, als toevoeging op de inspanningsverplichting. Ook moet het mogelijk zijn om op den duur lokaal eigendom aan te vullen of met terugwerkende kracht toe te voegen.